

МИК. ТЕРЕЩЕНКО.

Тайна трьох віків.

(Шекспір-Ретленд).

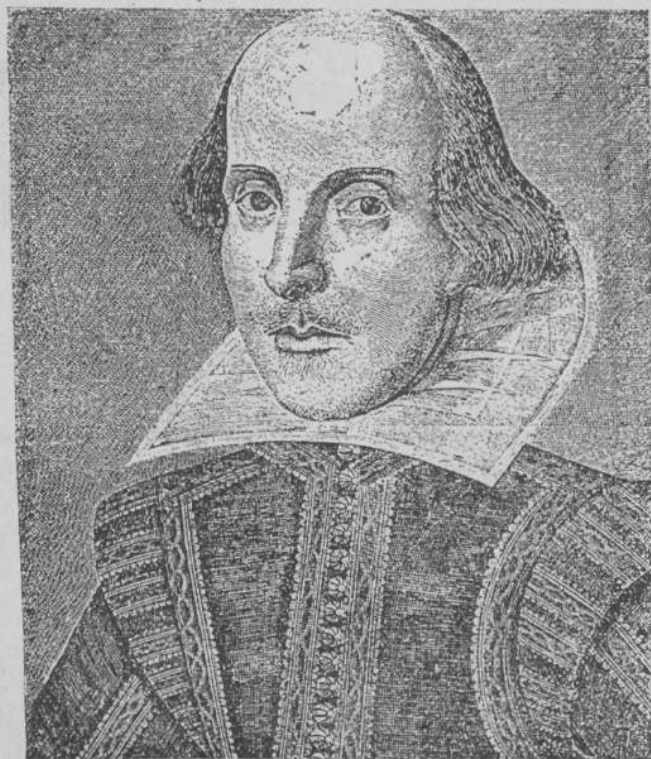
Хто такий був Шекспір, хто сховався під цим ім'ям? — це одна з найбільших тайн історії, що протягом трьох віків хвилювала людство. Бо щоб краще, повніше та глибше зрозуміти й вивчити творчість цього невмірущего генія, — треба встановити справжнього автора 36-х п'єс, підписаних ім'ям Шекспіра, треба знайти справжнього Шекспіра. Над „шекспіровським питанням“, над розгадкою тайни про Шекспіра довго працювало багато різних учених, і тільки недавно вдалося викрити цю тайну.

Спочатку за Шекспіра довго вважали Шакспера (а не Шекспіра) з Стретфорда, хоч за це немає ніяких даних. А щість ніби-то Шекспірових підписів та „духовний заповіт“ його згодом тільки довели, що той, кого вважали за Шекспіра, був навіть зовсім неписьменною людиною, не вмів підписати навіть свого власного імені. Більше того, це був тільки м'ясник, крамарь, спекулянт, куркуль і лихвар. А надмогильний бюст і маску ніби-то Шекспіра, що скидався більше на Фальстафа, було просто підроблено. Та й відомий портрет Шекспіра на титульній сторінці посмертного видання творів 1623 р. — це тільки звичайна акторська маска, з-під якої видно невеличку смужку шиї, а з вирізаних очних орбіт дивляться тільки очі, справжні очі великого поета. А з протилежного боку для ствердження цього одним із друзів Шекспіра, теж відомим тодішнім поетом, Беном Джонсоном, написано:

„О, коли б тільки він змалював його душу
Так же добре на міді, як і сховав він
Обличчя його“...

Але, не зважаючи на все це, протягом майже трьох віків, з легкої руки вікарія Уорда, Стретфордський дрібний буржуа Шакспер вважався за Шекспіра.

І тільки в 1856 р. Делія Бекон висунула нову теорію, а саме, що не Шакспер із Стретфорда, а її знаменитий однофамільник Френсіс Бекон був автором шекспірових творів разом з іншими ученими. Ця теорія через де-який час здобула собі багато прихильників. Вона цікава тим, що вперше висловлювала думку, ніби так добре забережена тайна псевдоніму Шекспіра ховала за

Портрет-гравюра в посмертному виданні творів Шекспіра 1623 р.

Роджер Маннерс гр. Ретленд (Вільям Шекспір).

собою політичну конспірацію через політичний характер деяких шекспірових трагедій, а значить, і небезпеку для автора від „рижкої кішки“ — королеви Єлисавети. Але цілий ряд історичних фактів і літературно-критичних міркувань з цілковитою певністю доводять, що й Бекон так само не міг бути Шекспіром. Хоч „беконіанська ересь“ має ту величезну заслугу, що розкрила багато ще невідомих до того подробиць з історії Шекспіра й, таким чином, полекшила можливість викрити його.

Хто ж такий тоді був Шекспір?

На це відповідь прийшла тільки аж у XX-му віці, і відкриття тайни Шекспіра належить Селестену Данблону. Він це доводить рядом історично-обгрунтованих і перевірених фактів, а також шляхом літературно-критичних дослідів, і відкриття Данблону можна вже вважати не за гіпотезу, а за дійсну таку розгадку вікової тайни.

Шекспір (себ-то „потрясаючий списом“) — це був Роджер Маннерс гр. Ретленд. Предки його — Маннерси — прийшли до Англії з французької Нормандії. Сам Роджер Ретленд народився 6-го жовтня 1576 р. в замку Бельуар, серед історичного Шервудського лісу, де, між іншим, пізніше народився і другий великий на той час англійський поет Байрон. Про дитинство Ретленда майже нічого не відомо, хіба тільки те, що він жив в як найкультурнішому оточенні. Вищу освіту він здобув у Кембріджському університеті, який і скінчив у 1594 р. Приблизно в цей час він написав дві свої перші п'єси („Венера і Адоніс“ і „Крадіжка Лукреції“). В 1596 р. Ретленд їде до Падуї для продовження освіти. По дорозі він спинається в Парижі, де й пише свої дві комедії, в яких відбився тодішній паризький побут — „Даремні зусилля кохання“ і „Комедія помилок“. В Падуї, між іншим, Шекспір (Ретленд) учиться разом з двома данцями, привіща яких зустрічаються пізніше повністю в „Гамлеті“, а саме, — Розенкранц і Гільденштерн. Подорожуючи по Італії, він пише „Ромео і Джульєту“, „Венеціанського купця“ і „Усмирення сварливої“. В 1598 р. Ретленд повертається до Англії. Для нього по-

чинається бурхливе, як особисте, так і громадсько-політичне життя. Це відбулося в багатьох п'єсах, написаних у той час (напр., „Сон у літню ніч“, „Річард II“).

Всі ці п'єси дають ряд географічних і автобіографічних збігів з життям Ретленда. Теж саме відбулось і в дальших шекспірових п'єсах.

На цей час як раз припадає його одруження з Єлизаветою Сідней, а також громадсько-політична діяльність Ретленда, що й примусила його ховатися під прибраним ім'ям Шекспіра. Роджер Ретленд брав діяльну участь у повстанні свого друга Ессекса проти Єлизавети. В той час, як одні з повстанців ішли скидати міністрів, щоб самим заступити їхнє місце, а інші скидати королеву, щоб замість неї поставити Якова I, „один тільки він, — як каже Антоній про Брута в „Юлії Цезарі“, — робив це з благородного пориву, маючи на увазі виключно громадське благо“. А найбільша участь Ретленда (Шекспіра) у повстанні — це були його агітаційно-політичні п'єси, а не „історичні хроніки“, як вважали до цього часу. „Річард II“, „Річард III“, пізніше „Юлій Цезарь“, — всі ці п'єси було написано спеціально для підготовки населення до повстання. Перед самим повстанням „Річард II“ іде по всіх лондонських театрах. Але повстання (8-го лютого 1601 р.) було фридую цено. Головних змовників було покарано на смерть, а Ретленд врятувався тільки через заступництво свого дядька.

Придушення повстання — рішучий перелом у житті Ретленда. Пережите ним під час повстання залишило на завше слід ново-

го, трагічного відношення до життя, і цей настрій просякає всі пізніші п'єси, — „Гамлет“, „Макбет“, „Король Лір“, „Отелло“ і ин. Коли після смерті „рижої кішки“ вступив на престол Яков I, Шекспір не скористувався цим, а, навпаки, відмовився від усіх почесних пропозицій і привілеїв. Бо не може бути оборонець „громадського блага“ придворним піітою. Він до кінця свого життя оселяється в своєму стародавньому Шервудському лісі. І тільки в 1603 р. він на де-який час виїздить до Данії, звідки й данський колорит у „Гамлеті“. По дорозі до Англії Ретленда настигає буря. Звідси й безсмертна казка Шекспіра „Буря“, що була останньою п'єсою його (1611 р.) Помер же Роджер Маннерс Ретленд, відомий під ім'ям Уільяма Шекспіра, в Кембріджі 26-го червня 1612 р., в той час, як Шакспер із Стретфорда жив до 1616 р., а Бекон — до 1626 р.

В усьому цьому помічається повна аналогія життя Ретленда й творчості Шекспіра. Значить, Шекспір — це Ретленд, що ненавидів тиранію, громадську несправедливість і в тих умовах був своєрідним революціонером. Він близький нам і по цей день у своїх п'єсах. Це він сказав:

„Який, одначе, паскудний той світ, в якому ми живемо! Але це не лишиться безкарним. Колись в одній вибухнуть наші страждання й наше обурення, і треба вважати, що цей день не за горами“.

Ретленд — значить, Червона Земля. Само прізвисько Шекспіра Ретленда таїло в собі ту мету, до якої віками прагне світ.